

مقایسه رضایت زناشویی در زنان مورد خشونت و عادی شهر تهران

سولماز سلطانزاده حالحالی علیا^۱، نرگس رضایی^۲، آزاده کلباسی^۳

^۱ کارشناس ارشد روانسنجی دانش آموخته دانشگاه آزاد واحد تهران مرکزی (نویسنده مسئول)

^۲ دانشجوی کارشناسی ارشد مشاوره شغلی، دانشگاه آزاد واحد تهران شمال

^۳ دانشجوی کارشناسی ارشد مشاوره، دانشگاه آزاد واحد تهران شمال

چکیده

هدف تحقیق حاضر مقایسه رضایت زناشویی در زنان مورد خشونت و عادی شهر تهران است. پژوهش حاضر از نظر هدف جزء پژوهش‌های توصیفی علی - مقایسه‌ای می‌باشد که با استفاده از پرسشنامه رضایت جنسی (مریم یآوری، ۱۳۸۹) اجرا شده است. گروه نمونه با روش غیرتصادفی و در دسترس شامل ۴۰ نفر از زنان عادی و مورد خشونت از جامعه آماری زنان شهر تهران است که در سال ۱۴۰۱ به کلینیک‌های مشاوره‌ای و روانشناسی مراجعه کردند. به منظور تجزیه و تحلیل در سطح توصیفی از شاخص‌های مرکزی و جدول فراوانی و درصد برای متغیرهای جمعیت شناختی و جهت تعیین نرمال بودن داده‌ها از آزمون کولموگروف اسمیرنوف تک نمونه‌ای و در سطح استنباطی از واریانس چندمتغیره (مانوآ) استفاده شد. یافته‌ها نشان داد در متغیر رضایت زناشویی زنان عادی بیشتر از زنان مورد خشونت است.

واژه‌های کلیدی: رضایت زناشویی، زنان مورد خشونت، شهر تهران

مقدمه

خانواده، نخستین و پایدارترین نهاد اجتماعی است که هویت انسانی و جامعه‌پذیری فرد در آن شکل می‌گیرد و پذیرش ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی، انتقال الگوهای روابط و تعامل به سایر نهادهای اجتماعی را سبب می‌شود بدون شک، هیچ‌یک از آسیب‌های اجتماعی از تأثیر خانواده جدا نیستند. نهاد خانواده هنگامی کارکرد خود را به‌درستی انجام می‌دهد که دچار نابسامانی و آشفتگی نباشد. خشونت، سلامت و امنیت خانواده را تهدید می‌کند. خشونت خانگی یا خشونت علیه زنان^۱ در خانواده، شایع‌ترین شکل خشونت علیه آنهاست که در آن، رفتار خشن یکی از اعضای خانواده (معمولاً مرد) نسبت به یکی دیگر از اعضای خانواده (معمولاً زن) است (سوان و سالیوان، ۲۰۰۹: ۹۴۲). یافته‌های طرح ملی نشان می‌دهد که ۶۶ درصد زنان ایرانی از ابتدای زندگی مشترکشان حداقل یکبار مورد خشونت قرار گرفته‌اند. یافته‌های این تحقیق نشان می‌دهد که بیشتر تحت خشونت‌های روانی و کلامی (۵۲،۷ درصد) قرار دارند. ۸/۸۹ درصد از زنان ایرانی گفته‌اند که در طول زندگی مشترک خود هرگز قربانی خشونت‌های جنسی و ناموسی نبوده‌اند، ریشه این نوع خشونت تک علتی نمی‌باشد و بیشتر ریشه روانی و ساختاری دارد. اما عوامل گوناگونی از جمله میزان تحصیلات، عامل اقتصادی-اجتماعی، اعتیاد، اختلالات شخصیتی و نحوه جامعه‌پذیری و تربیت فرد و... مؤثر می‌باشد. اما عوامل علیه زنان در ابعاد روانی، جنسی، جسمی، مالی و اجتماعی اتفاق می‌افتد که پیامدهای جبرات ناپذیری از جمله اختلالات روانی، استرس و فشار، اختلالات جسمی خصوصاً بر فرزندان وارد می‌کند. (حسینی زاده، ۱۳۹۹). خشونت و بدرفتاری نسبت به همسر پدیده‌ای شایع در بسیاری از ممالک جهان است و مطالعات زیادی بر شیوع بالای خشونت نسبت به زن توسط شوهر در بسیاری از کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه اشاره دارد. مطالعه‌ای نشان داده است که در انگلستان از هر پنج زن، یک زن قربانی خشونت همسر می‌شود. خشونت خانوادگی و خشونت نسبت به زنان در خانواده یکی از مباحثی است که مولد عقاید و نظریه‌های گوناگونی می‌باشد. این گونه عقاید، ممکن است ناشی از اطلاعات و داده‌های نادرست باشند. بدون داشتن اطلاعات درست در خصوص خشونت خانوادگی، احتمال ترویج و اشاعه‌ی توجیه این مطلب و در نتیجه افزایش آن در سطح جامعه، افزایش می‌یابد (تورپی، ۲۰۱۳). زوجین و خانواده‌ها در طول زندگی خود با مشکلات فراوانی مواجه می‌شوند که تحمل ناکامی را ندارند که این عدم تحمل ناکامی سازگاری را مختل می‌کنند. ناکامی را میتوان چالشی دائمی در زندگی دانست. چالشی که به عقیده روان‌شناسان دو معنای اساسی را دربرمی‌گیرد: الف. حالت و وضعیت عاطفی. بدین معنا که هرگاه مانعی راه‌دست یابی به آرزوها را، نیازها و فعالیتها را سد نماید، حالت و وضعیتی در انسان به وجود می‌آید که ناخوشایند بوده و به‌عنوان یک عامل ناکام‌کننده شناخته می‌شود. ب. مانعی که ایجادکننده حالتی ناخوشایند است از آنجاکه آرزوها، نیازها و اهداف انسانها متفاوت است؛ بنابراین آنچه برای یک شخص ناکام‌کننده است، ممکن است برای دیگری آنگونه نباشد. ازاینرو ناکامی با وضعیتهای عاطفی ناخوشایندی چون اضطراب، افسردگی، هیجان‌پذیری منفی و خشم رابطه داشته است و با بروز آن افراد سعی میکنند راههایی را به منظور اجتناب، فرار یا کاهش ناکامی جستجو نمایند (صاحبی بزاز و همکاران، ۱۳۹۸)

^۱ violence^۲ violence against women

3 -Torpy

اهمیت و ضرورت پژوهش

باتوجه به روند رشد خشونت در خانواده و تسری آن به تمام جنبه‌های زندگی اجتماعی، نقش محوری زنان در کلیه ابعاد زندگی و اینکه پزشکان قانونی هم‌روزه با تعداد زیادی از زنان مصدوم‌شده و حتی در مواردی با اجساد آنان در تالار تشريح روبه‌رو می‌شوند، بررسی این پدیده و علل آن به‌نظر اجتناب‌ناپذیر می‌رسد. تأثیر خشونت، تنها به فرد قربانی محدود نمی‌شود و بر افراد دیگر، سازمان‌ها، نهادها و درنهایت کل جامعه تأثیر می‌گذارد. تأثیر اعمال خشونت‌آمیز بر یک فرد به‌طور «شعاعی» در جامعه پخش می‌شود و افراد دیگر را نیز دربرمی‌گیرد و پدیده‌ای با نام «گردش خشونت» به وجود می‌آورد که خشونت را در جامعه، همیشگی می‌کند. ویژگی بسیار مهمی که در اثر اعمال خشونت به چشم می‌خورد پدیده جاودانی شدن خشونت است. پدیده خشونت و پرخاشگری، منحصر به طبقه یا قشر خاصی نیست؛ بلکه در همه طبقات، قشرها و پایگاه‌های اجتماعی دیده می‌شود خشم غریزه‌ای طبیعی و کاربردی است که در شیوه مخرب آن خشونت می‌شود. اما تجربه خشونت بعنوان هیجانی که بر وضعیت جسمی و روحی فرد مؤثر است به کنترل و آگاهی از این تجربه دردناک نیازمند است. بر این اساس شناخت عوامل زیربنایی یا مرتبط با ایجاد یا ابراز خشم، خشونت و پرخاشگری در کنترل و حرکت به سمت رفتار انطباقی و سازگارانه و به‌طور کلی مدیریت آن مؤثر خواهد بود. در این پژوهش سعی خواهیم کرد که طرحواره‌های ناسازگار اولیه، تحمل ناکامی، سبک زندگی اسلامی و رضایت جنسی در بروز خشونت علیه زنان را مورد بررسی قرار دهیم. از آنجایی که خشونت علیه زنان نه تنها برای خود آنها که آسیب‌های فراوانی را در جامعه و خانواده رقم خواهد زد ضرورت انجام این پژوهش را دو چندان نموده است و همچنین از آنجا که خشونت در زندگی زناشویی می‌تواند مشکلاتی را به همراه داشته باشد و این مشکلات می‌تواند بیشتر در کودکان تأثیرات منفی را بدنبال داشته باشد اهمیت پژوهش را دو چندان نموده و دغدغه‌های محقق را بدنبال داشته است.

هدف پژوهش:

تعیین تفاوت رضایت زناشویی در زنان مورد خشونت و عادی شهر تهران

فرضیه پژوهش:

بین رضایت زناشویی در زنان مورد خشونت و عادی شهر تهران تفاوت معناداری وجود دارد.

تعریف نظری

رضایت زناشویی: رضایت زناشویی، جنبه مهمی از کیفیت زندگی زناشویی محسوب می‌شود و رضایت زناشویی ترکیبی از مفاهیم، نگرش‌ها، تجربه‌ها، فعالیت‌ها، احساسات، و اندیشه‌های تعریف شده است (دنرستاین^۴، لهرت^۵ و دادلی^۶، ۲۰۰۱) هاید^۷ و دلامایر^۸ (۲۰۰۸)،

4. radial

5. roll violence

^۴Denerestein, L

^۵Leherrt, Philip

^۶Dadely, Emma

^۷Hyde

^۸Delamater, Jd. Y

تعریف عملیاتی

رضایت زناشویی: نمره‌ای است که شرکت کنندگان در تحقیق حاضر از پاسخگویی به پرسشنامه رضایت زناشویی (مریم یآوری، ۱۳۸۹) کسب کردند.

نوع و روش تحقیق

پژوهش حاضر از نظر هدف جزء پژوهش‌های کاربردی؛ و از حیث گردآوری داده‌ها، از آنجا که به دنبال مقایسه متغیر مستقل در متغیر وابسته می‌باشد از نوع پژوهش‌های توصیفی و علی-مقایسه‌ای می‌باشد.

جامعه آماری، روش نمونه‌گیری و حجم نمونه

جامعه آماری پژوهش دربرگیرنده زنان مورد خشونت و عادی منطقه ۱ شهر تهران بود. و حجم نمونه تعداد ۲۰ نفر از زنان مورد خشونت خانگی و ۲۰ نفر از زنان عادی که برای موارد دیگر در سال ۱۴۰۰ به دو مرکز مشاوره و روان شناسی (کلینیک راه برتر و سلام زندگی) بوده است. و روش نمونه‌گیری بصورت در دسترس بود به این ترتیب که جهت انجام پژوهش تعداد ۴۰ نفر شامل دو گروه ۲۰ نفره از زنان مورد خشونت و عادی انتخاب شدند. محقق تعداد ۲۰ نفر از هر گروه انتخاب گردید، که اگر ریزشی را دنبال داشته باشد این مورد را کنترل نمود. و همین تعداد بصورت داوطلب و تمایل شخصی به همکاری با محقق اعلام آمادگی نمودند که در کل تعداد آنان ۴۰ نفر بود و در ادامه دو گروه زنان مورد خشونت و عادی از نظر ویژگی‌های جمعیت شناختی مانند سن، میزان تحصیلات، شغل وضعیت اقتصادی هم‌تاسازی شد.

ابزار گردآوری داده‌ها

پرسشنامه رضایت زناشویی ۱۷ گزینه‌ای (مریم یآوری، ۱۳۸۹)

این پرسشنامه احساسات و نگرانی‌های شخص را درباره‌ی محبت و رابطه‌ی جنسی با همسر را ارزیابی می‌کند. عبارات رضایت از محبت و ابراز آن میزان راحتی هنگام بحث از مسائل جنسی نگرش‌ها نسبت به رابطه‌ی جنسی، آمیزش و تصمیمات مربوط به کنترل موالید و احساسات فرد را درباره‌ی وفاداری جنسی منعکس می‌کند. نمرات بالا، رضایت از ابراز محبت و گرایش مثبتی را درباره‌ی نقش جنسیت در ازدواج منعکس می‌کند. نمرات پایین نارضایتی از ابراز محبت در رابطه با نگرانی درباره نقش جنسیت در ازدواج و با عدم توافق در مورد تصمیمات مربوط به کنترل موالید را نشان می‌دهد. ابزاری که اطلاعات رضایت جنسی به وسیله آن جمع آوری شده، پرسشنامه است. که شامل ۱۷ سؤال و یک نگرش سنج از نوع لیکرت است که به هر گزینه از یک تا پنج امتیاز داده می‌شود. پاسخ به سؤالات این پرسشنامه به صورت پنج گزینه‌ای که برخی سؤالات به صورت معکوس نمره گذاری می‌شود. زمانی (۱۳۹۰) برای بدست آوردن روایی این پرسشنامه از پرسشنامه رضایت زناشویی انریچ استفاده کرد. که همبستگی بالایی ($r=0.89$) بین این دو پرسشنامه بدست آورد چنان که نمرات بالا در رضایت جنسی با نمرات بالاتری در رضایت زناشویی همراه بود.

یافته های پژوهش:

بین رضایت زناشویی در زنان مورد خشونت و عادی شهر اردبیل تفاوت معناداری وجود دارد.

جدول ۴-۱۴. مقایسه میانگین های دو گروه در رضایت زناشویی

شاخص آماری	تفاوت میانگین ها	مقدار t	درجات آزادی	سطح معناداری
زنان مورد خشونت	۲۰.۲۰	۵.۹۳	۳۸.۰۰	۰.۰۰۱
زنان عادی				

همان گونه که نتایج جدول نشان می دهد از آنجا که مقدار t به دست آمده (۵/۹۳) با درجه آزادی ۳۸، از مقدار t جدول بزرگتر است و همچنین از آنجا که سطح معنی داری این آزمون برابر ۰/۰۰۱ می باشد و چون این مقدار کوچکتر از سطح معنی داری ۰/۰۵ می باشد، بنابراین با ۹۵ درصد اطمینان می توان گفت که تفاوت مشاهده شده بین میانگین نمرات دو گروه معنی دار می باشد. بنابراین فرضیه پژوهش با ۹۵ درصد اطمینان تأیید و فرض صفر رد می گردد و می توان گفت میانگین رضایت زناشویی زنان عادی بیشتر از زنان مورد خشونت است.

بحث و نتیجه گیری

با توجه به هدف بررسی میانگین نمرات رضایت زناشویی بین دو گروه از آزمون t استفاده شد و مقدار t به دست آمده (۵/۹۳) با درجه آزادی ۳۸، از مقدار t جدول بزرگتر است و همچنین از آنجا که سطح معنی داری این آزمون برابر ۰/۰۰۱ می باشد و چون این مقدار کوچکتر از سطح معنی داری ۰/۰۵ می باشد، بنابراین با ۹۵ درصد اطمینان می توان گفت که تفاوت مشاهده شده بین میانگین نمرات دو گروه معنی دار می باشد. بنابراین فرضیه پژوهش با ۹۵ درصد اطمینان تأیید و فرض صفر رد می گردد و می توان گفت میانگین رضایت زناشویی زنان عادی بیشتر از زنان مورد خشونت است. پژوهش حاضر همسو با پژوهش های مهدی زادگان (۱۳۹۹)، شریفی رنائی (۱۳۹۷)، رسولی (۱۳۹۸)، قزوینی (۱۳۹۷) و حسینیان (۱۳۹۴) است. یافته ها نشان می دهد که یک رابطه ی پیچیده بین میزان دانش و تجربه ی زنان در زمینه رابطه جنسی، جایگاه قدرت در روابط بین همسران و باورهای موجود در مورد نقش زنان در یک رابطه ی جنسی وجود دارد. در این تحقیق زنان مورد بررسی بر دو نکته تأکید کرده اند (۱) در روابط جنسی، این مردان هستند که اکثراً متقاضی رابطه جنسی با همسر خود می باشند و در این رابطه خود را فعال نشان می دهند (۲) در مقابل، زنان در این روابط نه تنها مانند مردان متقاضی نیستند، بلکه در حین رابطه نیز منفعل عمل می کنند. به دیگر سخن تمایلات جنسی بر دو وجه زنانه /مردانه ساخته شده است. همچنین مردان به کمیت رابطه جنسی و زنان به کیفیت آن می اندیشند. با عنایت به پژوهش های گذشته و نتایج تحقیقات محقق مشخص گردید که روابط زناشویی و رضایت زوجین می تواند خشونت خانگی را به حداقل برساند و در مقابل روابط زوجین اگر سرد و بی رغبت

باشد، می‌تواند مردان را به لحاظ فیزیولوژی بهم ریخته و این خود به تنهایی امکان زمینه‌های پرخاشگری را افزایش دهد و تفاوت سبک زندگی زنان مورد خشونت و عادی بصورت معنادار بود.

منابع

۱. کرمانی، مهدی. حاتمی سیدآبادی، جواد. (۱۳۹۸). مواجهه با خشونت در محیط خانه و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان (مطالعه موردی: دانش‌آموزان متوسطه دوره اول شهرستان چناران). نشریه علوم اجتماعی دانشگاه فردوسی. دوره ۱۶، شماره ۱، شهریور ۱۳۹۸، صفحه ۸۷-۵۷.
۲. آقاخانی، نادر. افتخاری، علی. زارعی خیرآباد، عباس. موسوی، احسان. دلیرراد، محمد. پرند، مریم. اقتدار، سامره. رهبر، نرگس. (۱۳۹۱). بررسی انواع خشونت شوهران علیه زنان و تأثیر عوامل مختلف در میزان بروز آنها در زنان مراجع کننده به پزشکی قانونی شهرستان ارومیه در سال ۹۰-۹۱. مجله علمی پزشکی قانونی. دروه ۱۸، شماره ۲-۳. تابستان و پاییز. ص: ۶۹-۷۸.
۳. اسپنس، سوزان. (۱۹۹۷). درمان اختلالات جنسی ترجمه حسن تونزنده جانی، مسعود محمدی، جهانشیر توکلی زاده و محمد دهگان پور (۱۳۹۴). تهران: انتشارات پیک فرهنگ.
۴. امرالهی، ریحانه؛ روشن چلسی، رسول، شعیری، محمد رضوانیک آذین، امیر. (۱۳۹۸). تعارض زناشویی، رضایت زناشویی و رضایت جنسی: مقایسه زنان دارای ازدواج‌های فامیلی و غیر فامیلی. دو فصل نامه علمی پژوهشی دانشگاه شاهد، سال ۲۰، شماره ۸، صص ۱۱-۲۲.
۵. انجمن روان پزشکی آمریکا. (۲۰۱۸). راهنمای تشخیصی و آماری اختلالات روانی-DSM5، ترجمه فرزین رضاعی و همکاران، تهران: انتشارات ارجمند، ویرایش
۶. انجمن روانپزشکان آمریکا (۲۰۱۰). متن تجدید نظر شده راهنمای تشخیصی و آماری اختلال-های روانی (DSM - IV). ترجمه محمدرضا نیکخو و مامایاک آوادایس یانس (۱۳۹۷). چاپ چهارم. تهران: انتشارات سخن.
۷. اوحدی، بهنام. (۱۳۹۵). تمایلات و رفتارهای جنسی انسانچاپ هشتم. اصفهان: انتشارات صادق هدایت.
۸. آبوت، پاصلاء والاس، کلر. (۱۹۹۹). جامعه شناسی زنان - ترجمه منیژه نجم عراقی (۱۳۸۰). تهران: نشر نی.
۹. بای، فاطمه (۱۳۹۸). مقایسه اثربخشی زوج درمانی التقاطی دلبستگی پردازش شناختی با زوج درمانی شناختی بر سیر فرایندهای روان شناختی جنسی، عملکرد جنسی زنان و رضایت جنسی همسرانشان در شهر اصفهان. رساله دکتری مشاوره خانواده، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه اصفهان.
۱۰. بخشایش، علیرضا و مرتضوی، مهناز. (۱۳۹۷). رابطه‌ی رضایت جنسی، سلامت عمومی و رضایت زناشویی در زوجین. فصلنامه روانشناسی کاربردی سال سوم. شماره ۴. صص ۷۳-۸۵.
۱۱. توکل، زینب؛ میر مولایی، سیده طاهره؛ مؤمنی موحد، زهره و منصوری، آسیه. (۱۳۹۷). بررسی ارتباط عملکرد جنسی با رضایت جنسی در زنان مراجعه کننده به مراکز بهداشتی درمانی جنوب شهر تهران.
۱۲. تیمورزاده، نگار؛ مشتاق میرخشتی، نهاله و پورشهباز، عباس. (۱۳۹۵). رابطه سبکهای دلبستگی، رضایتمندی زناشویی و احساس گناه جنسی با میل جنسی زنان. مجله روانشناسی بالینی، سال دوم شماره ۳ (پیاپی ۷) صص ۱۴-۱.
۱۳. جنیدی الهام، الهام؛ نورانی سعدالدین، شهلاء مخبر، نغمه و شاکری، محمد تقی (۱۳۹۶). مقایسه خشنودی زناشویی در زنان بارور و نابارور مراجعه کننده به مراکز شهر مشهد (۱۳۹۷-۹۸). مجله زنانامایی و نازایی ایران. دوره یکم، شماره ۱۲، صص ۱۶-۷.
۱۴. جهان فر، شایسته مولایی نژاد، میترا. (۱۳۹۵). درسنامه اختلالات جنسی. تهران: نشر بیژه و سالمی.
۱۵. جهان فرو شایسته و مولایی نژاد، میترا. (۱۳۹۹). درسنامه اختلالات جنسی. چاپ اول. تهران: نشر سالم.

۱۶. خمسه، اکرم. (۱۳۹۷). ارتباط میان طرحواره های نقش جنسی در دو گروه از دانشجویان متأهل. فصلنامه خانواده پژوهی- سال دوم، شماره ۸ صص ۳۳۹-۳۲۷.
۱۷. دژکام، محمد رضا. (۱۳۹۷). روانشناسی ازدواج، تهران: انتشارات لاله امید.
۱۸. رحمانی، اعظم صادقی، نرجس الله قی، مریم و مرقاتی خوبی، عفت. (۱۳۹۵). ارتباط رضایت جنسیتبا عوامل فردی در زوجین نشریه دانشکده پرستاری و مامایی دانشکده علوم پزشکی ایران. سال بیست و چهارم. شماره ۷۰ صص ۹۲-۸۰.
۱۹. رضایی پور، افسر؛ تقی زاده، افسر؛ فقیه زاده، سقراط و ایازی، روزیتا. (۱۳۹۴)، بررسی میزانرضایتمندی از روابط زناشویی در زنان مراجعه کننده به مراکز بهداشتی درمانی شهر اراک، فصلنامه حیات. صص ۵۱-۴۴.
۲۰. شاملو، سعید. (۱۳۹۳). بهداشت روانی تهران انتشارات ترشد
۲۱. صالح زاده، مریم؛ کجباف، محمدباقر؛ مولوی، حسین و ذوالفقاری، معصومه. (۱۳۹۰). اثربخشی درمان شناختی- رفتاری بر میزان اختلالات زنان. مجله مطالعات روانشناختی دوره هفدهم، شماره ۱ صص ۲۰-۱۲.
۲۲. طهماسبی، حمیرا و عباسی، علی. (۱۳۹۱). بررسی عملکرد جنسی و ارتباط آن با افسردگی در زنانمراجعه کننده به مراکز بهداشتی وابسته به دانشگاه علوم پزشکی ساری فصلنامه سلامت خانواده دوره یکم، شماره ۳، صص ۴۴-۴۰.
۲۳. فروتن، سید کاظم و خیام فر، فریدون (۱۳۹۷). انسان و سلامت جنسی. تهران: حیان: اباصالح
۲۴. کجباف، محمد باقر (۱۳۸۹). روان شناسی رفتار جنسی (نظریه ها و دیدگاه ها). تهران: انتشارات روان.
۲۵. کلاین، آلن. (۲۰۱۷). عریان کردن فمینیسم. ترجمه طاهره توکلی (۱۳۸۷). تهران: انتشارات دفتر نشر معارف.
۲۶. مترز، ویلیام، جانسون، ویرجینیا. (۱۹۹۸). احساسات و پاسخ های جنسی انسان، ترجمه بهنام اوحدی (۱۳۸۵). اصفهان: انتشارات نشر خورشید.
۲۷. محترم، اعظم. (۱۳۹۷). بررسی رابطه عملکرد جنسی بر رضایت مندی زناشویی، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشکده علوم اجتماعی و اقتصادی، دانشگاه الزهراء علیه السلام.
۲۸. مژده، فاطمه و ضغیمی محمدی، شراره. (۱۳۹۷). ارتباط بین افسردگی و شاخص عملکرد جنسی در زنان متأهل، مجله علمی دانشکده پرستاری و مامایی همدان. دوره ۲۱، شماره ۱، صص ۵۱-۴۱.
۲۹. موحد، مجید و عزیزی، طاهره. (۱۳۹۷). مطالعه رابطه رضایتمندی جنسی زنان و تعارضات میانهمسران مجله زن در توسعه و سیاست دوره نهم، شماره ۲، صص ۱۹۵-۱۷۱.
۳۰. وزیر، شهرام، لطفی کاشانی، فرح. (۱۳۹۷). خودکارآمدی جنسی و رضایت جنسی. همایشروان شناسی و مشاوره دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن.
۳۱. وزیر، شهرام، لطفی کاشانی، فرح. (۱۳۹۷). بررسی ساختار عاملی، پایایی و اعتبار پرسشنامه خودکارآمدی جنسی، مجله اندیشه و رفتار، دوره هشتم، شماره بیست و نه، صص. ۹۱-۴۷.
۳۲. وزیر، شهرام، لطفی کاشانی، فرح، حسینیان، سیمین بهرام غفاری، سارا. (۱۳۹۸). بررسیرابطه خودکارآمدی جنسی با رضایت زناشویی. مجله اندیشه و رفتار، دوره چهارم، شماره شانزدهم، صص. ۷۵-۸۱.
۳۳. الهی نیا، الهام. (۱۳۹۳). پیش بینی رضایت جنسی براساس ذهن آگاهی و نقش جنسی در کارکنان متاهل دانشگاه آزاد قزوین. پایان نامه کارشناسی ارشد دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه قزوین
۳۴. یانس، آوادیس. (۱۹۹۸). زندگی جنسی زنان: آشنایی با رفتارهای جنسی و روش های شناختو درمان اختلالات جنسی زنان. ترجمه محمدرضا نیکخو (۱۳۸۰). تهران: انتشارات سخن.
۱. Barrientos, J. E., & Páez, D. (2006). Psychosocial variables of sexual satisfaction in Chile. Journal of sex & marital therapy, 32(5), 351-368.
۲. Basson, R. (2005). Women's sexual dysfunction: revised and expanded definitions. Canadian Medical Association Journal, 172(10), 1327-1333.

۳. Basson, R., Berman, J., Burnett, A., Derogatis, L., Ferguson, D., Fourcroy, J.,... Laan, E. (2000). Report of the international consensus development conference on female sexual dysfunction: definitions and classifications. *The Journal of urology*, ۱۶۳(۳), ۸۸۸-۸۹۳.
۴. Basson, R., Leiblum, S., Brotto, L., Derogatis, L., Fourcroy, J., Fugl-Meyer, K.,... Meston, C. (2004). Revised definitions of women's sexual dysfunction. *The journal of sexual medicine*, 1(1), 40-48.
۵. Berger, R. & Hannah, M. (1999), *Preventive Approaches in couples therapy*. Philadelphia: Brunner/ Mazel.
۶. Bitzer, J., & Alder, J. (2010). [Female sexual dysfunction]. *Therapeutische Umschau. Revue therapeutique*, 67(3), 105-116.
۷. Brezsnyak, M., & Whisman, M. A. (2004). Sexual desire and relationship functioning: The effects of marital satisfaction and power. *Journal of sex & marital therapy*, 30(3), 199-217.
۸. Brezsnyak, M., & Whisman, M. A. (2004). Sexual desire and relationship functioning: The effects of marital satisfaction and power. *Journal of sex & marital therapy*, 30(3), 199-217.
۹. Burpee, L. C., & Langer, E. J. (2005). Mindfulness and marital satisfaction. *Journal of Adult Development*, 12(1), 43-51.
۱۰. Burri, A., Spector, T., & Rahman, Q. (2013). A discordant monozygotic twin approach to testing environmental influences on sexual dysfunction in women. *Archives of Sexual Behavior*, 42(6), 961-972.
۱۱. Byers, E. S. (2005). Relationship satisfaction and sexual satisfaction: A longitudinal study of individuals in long-term relationships. *Journal of sex research*, ۴۲(۲), ۱۱۳-۱۱۸.
۱۲. Carpenter, L. M., Nathanson, C. A., & Kim, Y. J. (2009). Physical women, emotional men: Gender and sexual satisfaction in midlife. *Archives of Sexual Behavior*, 38(1), 87-107.
۱۳. Chao, J.-K., Lin, Y.-C., Ma, M.-C., Lai, C.-J., Ku, Y.-C., Kuo, W.-H., & Chao, I.-C. (2011). Relationship among sexual desire, sexual satisfaction, and quality of life in middle-aged and older adults. *Journal of sex & marital therapy*, 37(5), 386-403.
۱۴. Christopher, F. S., & Kisler, T. S. (2004). *Exploring Marital Sexuality: Peeking Inside the Bedroom and Discovering What We Don't Know--But Should!*.